

Smo dorasli svojemu času?

Ob vsej poplavi tiska in poročil, ki odlikujejo gledanje in miselnost sodobnega človeka, je prav malo takega, kar bi ustrezalo našemu čutu, naši stvarnosti, našemu mišljenju, tako da bi mogel slovenski človek ob branju spoznavno in duhovno rasti.

Soudar s svetovno miselno proizvodnjo je tolikšen, da mu ne podlegamo le zunanje, temveč tudi notranje. Imamo številno izobraženstvo, številne razgledane ljudi, skoraj nič pa samostojnih mislecev, ustvarjalcev, ki bi mogli izoblikovati v vrednoto našo domačo stvarino.

Slovenski človek je razpet med samim sabo in svetom, pravzaprav le med delom samega sebe, kajti drugi del pripada njegovemu okolju, njegovi skupnosti — narodu. In ko se umika v pozabo del v njem, ki pripada skupnosti, izginja pravzaprav tudi del njega samega, del, ki ga more spodbujati k dobremu delu za skupni blagor, narodni in svetovni; kajti spodbujanje samega sebe nas vodi v sebičnost, prepuščanje svetu pa v zvođenost, obojemu smo danes priča več ko samo malo.

Ne ostane brez vpliva. Učimo se tujih jezikov s polno paro, prebiramo na kupe tujih strokovnih knjig. Žal prepovršno, ker bi se ob poglobljenem študiju tuje, zavedli svežine in lepote domače besede ter njene izraznosti.

Neprestano trdimo ali nas prepričujejo: biti je treba svetu odprt! Samo tako vzeto je vse v redu in prav, če le bi bili temu dozoreli. Postali bi bogatejši za spoznanja, za nove načine in prijeme, s katerimi bi naše prvine oblikovali in izrazili v duhu današnjega časa. Toda dogaja se nekaj drugega, ravno narobe. Naša naivnost in preproščina zapada duhu tujega branja. Tuji kamen postane dragulj, domači biser kamen.

Gospodarsko tehnična dejavnost mora današnje svetovne znanstvene dosežke prilagoditi našim razmeram. Ali naj humanistične vede samo privzemajo, samo posnemajo? Useljene tujega duha in trditve so se nabrale v naši zgodovini, kulturi... celo današnjem spoznanju o stanju nas samih kot skupnosti, drugače si ni mogoče misliti, če se slovenski kulturnik in politik vprašujeta: ali je kultura narodna, ali je politika narodna?

Odprtost, kaj pravzaprav je? Vzhičenje otroka nad bleščečo igračo recimo, iz Amerike? Načrtani moto polrazumnika ali papirnatega izobraženca? Slovenska stvarnost v luči svetovnega dogajanja ali slovensko dogajanje v luči svetovne stvarnosti?

Ali pa zevajoča notranja praznina namesto tistega dela, ki pripada skupnosti. Slovenskega človeka ne žene v svet gola želja po zaslužku. To je beg pred notranjo ohromelostjo, nepotešeni slovenski utrip v njegovi notranjosti. Brez tega utripa in njegove polne osebnosti, manjka tisti skupnostni del, najplemenitejši; naraščajoče razposebljenje, ki poraja legajoči nemir in tavanje.

Najdejo se pozamezniki, ki našo stvarnost

Slovenstvo v funkciji protifašističnega odpora

Če se bo kdaj zgodovinska veda izčrpno ukvarjala z nastankom fašističnega in nacionalsocialističnega gibanja, bo morala nujno ugotoviti, da sta bili najzgodnejši kosi teh dveh patoloških ideologij ob slovenski narodnostni meji. In v tem ni nič naključnega.

Samo zelo površen zgodovinar bi mogel trditi, da je Mussolini »začetnik« fašizma kot političnega pojava, ali da je Hitler prvi začel širiti ideje, ki so služile ideološko za ogrodje nacionalsocializma. Oba sta se že v mladosti nasrkala totalitarnega sovraštva do drugih narodov, ki je bilo potem glavna sestavina njunih programov. Iznašla sta samo ime in enotno organizacijo za politična pojava, ki sta obstajala že prej.

Italijanski fašizem je imel svoje korenine v fanatičnem, besnem iredentizmu, ki se je izživil v drugi polovici 19. stoletja in do prve svetovne vojne na Tržaškem, Goriškem in v Istri seveda tudi na Tridentinskem. Toda iredentizem ni šlo samo za odcepitev ozemelj in mest, ki so jih smatrali za italijanska, od Avstrije ter za njihovo priključitev k Italiji. Hoteli so več. Hoteli so tudi že slovensko zemljo. Človek se zgrozi, ko bere spise vodilnih iredentistov tistega časa. V njih so prikazovali Slovence kot napol živalske ljudi, brez kulture in brez prave nacionalne identitete. Iz samega sovraštva se niso potrudili niti toliko, da bi bili hoteli spoznati narod, v katerem so videli svojega sovražnika. Slikali so ga v svojih spisih tako, kot so ga hoteli videti in kot je ustrezalo njihovi politični ideologiji. Če danes gledamo nazaj na tiste pojave nacionalnega sovraštva, vidimo v njih čist fašizem, čeprav še brez imena. Mussolini in njegovi pomagači so dali temu abnormalnemu nacionalnemu šovinizmu in izmanjvrednostnega kompleksa porojenemu nauku o nadvrednosti latinske rase nad Slovenci in Hrvatima samo ime, znak in sistem. V resnici najdemo med nekdanjimi iredentisti politične pisce, ki po svojem strastnem sovraštvu in zlobi ne bi imeli kaj zavidati Mussoliniju in najbolj zagrizenim fašistom poznejšega časa.

Isto se je dogajalo ob slovensko-nemški narodnostni meji. Mladi rod tega ne ve, toda dogajanje izpred prve svetovne vojne, ki je opisano v takratnem slovenskem časopisu ali npr. v brošuri »Aus dem Wilajet Kärnten«, ki so jo v nemščini izdali slovenski rodoljubi, da bi opozorili tudi demokratično nemško in

doživljajo, občutijo, pa ostajajo osamljeni. Naš duh je v krizi. To ni moderni svet, povsod tako! Ne znamo več doživljati, samostojno misliti, ne znamo več rasti.

Slovenski izobraženec, znanstvenik, kulturnik, spoznavati in rasti ali privzemati? J. Š.

svetovno javnost na divjanje nemškega nacionalizma proti Slovincem, je pomenilo že poln razmah tistega, kar se je pozneje imenovalo nacionalsocializem. Treba se je spomniti le na napad nemško-nacionalističnih tolpa na slovenske zborovavce v Ptuj ali na zagrizen odpor Nemcev proti vsaki slovenski srednji šoli. Hoteli so obdržati Slovence na ravni neukega, »manjvrednega« naroda, kakor so ga želeli in videli v svoji fantaziji.

Iz tistega sovraštva proti Slovincem (in Čehom) v stari Avstriji se je porodil nacionalsocializem Adolfa Hitlerja. Tako italijanskim kot nemškim šovinistom je bil slovenski narod napoti za dosego njihovih imperialističnih ciljev oziroma za uresničenje njihovih sanj. Nemški nacionalisti so hoteli razširiti nemško narodnostno ozemlje in prodrati do Trsta, italijanski iredentisti pa so hoteli »naravne« meje z vso Primorsko in Dalmacijo znotraj italijanskih mej. Niso hoteli videti, da je ravno slovenski narod ščit, ki brani Nemcem, da ne prodre skozi najširša vrata do Trsta in v Italijo. Slovenski narod je bil že tedaj s svojim obstojem in narodno zavestjo v funkciji boja proti dvema porajajočima se totalitarizma nacionalizmoma in imperializmoma, česar svet ni spregledal in ga je »nagrabil« po prvi svetovni vojni s tem, da je odtrgal od njegovega narodnega telesa Primorsko in Koroško ter ju vrgel omenjenima nacionalizmoma, da bi ju pomiril. Zaman, kot vemo.

Tudi danes se ravno ob slovenskih mejah kotita nova totalitarna nacionalizma oziroma fašizma. Videli smo, kaj se je zgodilo decembra v Trstu in kar se še dogaja. V zvezi s cono B itd. skušajo doseči gotovi ljudje nov izbruh besnega nacionalizma, ki je dejansko zarodek novega fašizma in evropskega revanšizma. Na Koroškem, v Velikovcu, Železni Kapli in drugod pa se dogajajo stvari, ki živo spominjajo na čas pred prvo svetovno vojno in na nacistične čase. Sovražstvo je isto in pobesneli velenemški nacionalisti bi tudi danes streljali in obglavljali, če bi imeli oblast v rokah. Pri tem so tako zaslepljeni, da niti ne vidijo, kako zelo so razmere danes v Avstriji, v Nemčiji in v Evropi drugačne kot leta 1910 ali l. 1942.

Toda ti kosičiči novih fašizmov sta kljub temu nevarni, saj tudi l. 1910 in niti 1920 ni izgledalo, da bosta zasejali tako obsežno kugo. Zato moramo biti Slovenci strnjeni in dovolj močni, da se pravočasno vzdignemo v obrambo proti takim novim nevarnostim, in previdni morata biti tudi demokratični vladavini v Italiji in Avstriji. Ne smeta si privoščiti malomarnosti, da bi podcenjevali kosičiči črne in rjave kuge, kot so ju podcenjevale nekdanje italijanske in avstrijske vladavine, v škodo Slovencev, demokracije in svojih lastnih narodov. Bolje je zadušiti taka kužna kosičiča takoj, kakor tvegati nove katastrofe evropskega obsega.

Pomemben obisk v Sloveniji

V torek, 9. t. m., je prispel na uradni obisk v Ljubljano predsednik tržaške pokrajinske uprave dr. Michele Zanetti. Spremljali so ga starejši odbornik Foschi, generalni tajnik Moresi in italijanski generalni konzul v Kopru Messina. Tržaško pokrajinsko odposlanstvo je bilo gost slovenske vlade.

Dr. Zanetti in njegovi spremljevalci so bili najprej na vljudnostnem obisku pri predsedniku ljubljanske mestne skupščine inž. Košaku, nato pa jih je sprejel predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič. V pozdravnem govoru je predsednik Kavčič med drugim poudaril, da pomeni obisk »manifestacija skupnih prizadevanj za nadaljnji razvoj življenja v skupnem prostoru« in hkrati naglasil pomen sodelovanja obmejnega prebivalstva, ki je »močan in velik politični kapital«, katerega je treba še povečati in učvrstiti v korist obeh narodov in narodnih manjšin, slovenske v Italiji in italijanske v Jugoslaviji.

Predsednik tržaške pokrajine je v svojem odgovoru poudaril, da želi s svojim obiskom v slovenski prestolnici prispevati k odpravljanju težav, ki jih »mednarodni položaj, ne glede na namene posameznikov, utegne povzročiti na škodo mirnega življenja naših delovnih ljudstev.« Dr. Zanetti je dalje dejal, da se ne smemo zadovoljiti z že doseženimi uspehi, temveč da je treba še poglobiti in učvrstiti politiko sodelovanja med obmejnimi prebivalstvom, ki si šeli »trajnega in iskrenega prijateljstva in razumevanja med obema državama ob spoštovanju sedanje zemeljske ureditve.«

Dr. Zanetti je dalje opozoril, da je obmejno prebivalstvo v zadnjem času ponovno dokazalo svojo odločno voljo za nadaljevanje politike sodelovanja s tem, da je odklonilo vsak poskus povratka na preživele pozicije, kot je prišlo do izraza predvsem na protifašističnih manifestacijah. Končno je predsednik Zanetti naglasil odgovornost in naloge, ki jih za razvijanje takšne politike ima obmejno prebivalstvo zlasti zaradi prisotnosti slovenske in italijanske manjšine, kateri moreta samo bogatiti državi, v katerih živita.

Tržaško pokrajinsko odposlanstvo se je nato razgovarjalo s predsednikom Kavčičem in njegovimi sodelavci, med katerimi je bil tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Boris Trampuž, o nekaterih vprašanjih, ki zanimajo tako Trst kot Slovenijo. Gre za vprašanje cestnih prometnih zvez, zaščite Krasa, razvoja turizma, onesnaženja morskih in drugih voda. Sklenjeno

je bilo, da bodo vsa ta vprašanja poglobile posebne komisije strokovnjakov in izvedencev.

Dr. Zanetti je v torek bil tudi na vljudnostnem obisku pri ljubljanskem nadškofu msgr. Pogačniku. V sredo pa je obiskal tovarno »Sava« v Kranju, univerzo v Ljubljani, kjer je imel razgovore z rektorjem prof. Grudnom, in se tudi srečal s predsednikom republiške konference SZDL Slovenije Janezom Vipotnikom.

COLOMBO POJDE V BONN

Zunanjepolitična dejavnost italijanske diplomacije je v zadnjih tednih izredno živahna. Po obiskih pri Nixonu in v Izraelu se odpravljata ministrski predsednik Colombo in zunanji minister Moro v zahodnonemško glavno mesto Bonn.

Italijanski vladni zastopniki se bodo na povabilo nemškega kanclerja Willyja Brandta mudili v Bonnu 2. in 3. aprila. S to potjo mu bosta tudi vrnila obisk, ki ga je kancler opravil v Rimu ob koncu lanskega novembra.

Colombo, ki bo to pot že tretjič v Bonnu, bo imel z nemškimi državniki tudi važne politične razgovore o odprtih evropskih vprašanjih.

Kulturno bogastvo slovenskih obmorskih mest

Slovenska obmorska mesta — Koper, Izola, Piran — so že ob koncu 13. stoletja dokončno prišla pod oblast beneške republike. Beneška nadoblast je seveda globoko vplivala na politično, gospodarsko in kulturno življenje teh mest. Znano je, da je bila večina prebivalstva romanska, vendar tudi delež slovenskega prebivalstva ni bil tako majhen, kot bi v prvem trenutku mislili. Iz zgodovine so n. pr. znani nekateri umetniki (zlasti slikarji in glasbeniki) s prilomki, ki so še danes razširjeni v slovenskem zaledju teh mest.

Umetnost slovenskih obmorskih mest, tako likovna kot glasbena, ima nesporno beneški značaj in je nekalkšno ogledalo tega, kar se je dogajalo v Benetkah. Mnogi znani beneški umetniki so večkrat prišli v ta mesta in izvrševali naročena dela, zlasti oltarne slike. Najbolj znana od teh je Madona s svetniki iz frančiškanskega samostana v Piranu, ki jo je leta 1518 naslikal Vittore Carpaccio. Med zadnjo vojno so jo italijanske oblasti prenesle v Italijo

STELETOV JUBILEJ

Akademik dr. France Stele je praznoval pred nekaj dnevi svoj 85-letni rojstni dan. Slavil ga je v Parizu v Grand Palaisu, kjer je komisar pariške razstave »Umetnost v Jugoslaviji od prazgodovine do današnjih dni«.

Steletov osebni jubilej je bil na ta način povezan s praznikom jugoslovanske umetnosti, pri katerem ima prav on največ zaslug.

Za visoki življenjski jubilej, a za še vedno mladostno živahno delovanje, so čestitali našemu umetnostnemu zgodovinarju visoke osebnosti iz vse Evrope.

KRIZA SE JE REŠILA

Colombova vlada je dobila zaupnico tako v poslanski zbornici kot v senatu. S tem se je zaključila kriza, ki je nastala z odstopom republikanskih predstavnikov v vladi. Mesto pravosodnega ministra, ki ga je imel republikanec Reale, je prevzel ministrski predsednik Colombo. Stranke leve sredine pa so se sporazumele, da se bo pogajanje s sv. stolico za revizijo lateranskih pogodb udeležil poleg predsednika Colomba in zunanjega ministra Mora tudi podpredsednik vlade De Martino, ki je socialist.

ter je do danes še niso vrnila. Seveda to ni edina slika, ki jo je doletela taka usoda. Nerešeno je tudi vprašanje koprškega arhiva, ki se nahaja neznankje v Italiji.

Zanimivo je, kako malo je umetnost zahodnega dela Istre, ki je bila pod beneško nadoblastjo, vplivala na umetnost v notranjosti Istre, ki ima povsem srednje-evropski značaj. Vendar to ni nič čudnega, saj je srednja Istra dolga stoletja spadala pod habsburške dežele ter ima njena umetnost podobne razvojne zakonitosti in stilistične značilnosti kot umetnost v slovenskih deželah.

V teh mestih deluje več kulturnih ustanov, ki se ukvarjajo s proučevanjem preteklosti tega področja (n.pr. Pokrajinski muzej v Kopru, v Piranu pa Mestni arhiv, Pomorski muzej in Medobčinski zavod za spomeniško varstvo). Piranski zavod za spomeniško varstvo se mora boriti z velikimi težavami, saj je n.pr. v Kopru in Piranu v zadnjih letih prišlo do več bolečih in samovoljnih gradbenih posegov. Spomnimo se samo na »venec« nebotičnikov okrog starega dela Kopra in hotel Punta v Piranu. Te posege je kritično ovrednotil umetnostni zgodovinar Stane Bernik v razpravi Koper - Izola - Piran s podnaslovom Organizem slovenskih obmorskih mest. Omenjena knjiga ne obravnava samo urbanističnega razvoja v preteklosti, marveč se dotika tudi sedanosti in daje tehtne napotke za bodočnost, ki bo morala v polni meri upoštevati estetske in urbane vrednote, ki jih je ustvarila zgodovina. V. M.

MSGR. SANTIN OSTANE

Tržaški nadškof msgr. Antonio Santin bo ohranil vodstvo svoje škofije, čeprav je že dopolnil 75. leto in bi moral po določilih zadnjega vatikanskega koncila odstopiti. Papež Pavel VI. — tako namreč z velikim poudarkom piše tržaški italijanski dnevnik — je odbil njegov odstop in ga naprosil, naj dalje vodi svojo škofijo.

Revija mladinskih zborov in ansamblov

»Pesem mladine je pesem moči, zdravja, življenja; tolažba in up je v tegobah in dopolnilo sreče v srečnih dneh; mila zvezda je, ki nam je kazala pot skozi nemirne dobe našega narodnega življenja, od našega prvega pojava v zgodovini. Prislunimo temu radostnemu življenjskemu izrazu naše mladine, ki iz sedanosti stopa pogumno v prihodnost.«

S temi uvodnimi besedami nam je v nedeljo popoldne Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu predstavila glasbeno revijo »Mladina poje, igra in pleše.« Poudariti je treba, da je Zveza s to prireditvijo zapolnila veliko vrzel v prikazovanju dela in prizadevnosti tržaških Slovencev na prosvetnem področju. Na tak način pa je dala tudi najlepše priznanje, kot je v uvodnem nagovoru omenil dr. Zorko Harej, vsem tistim »tihim in nepoznanim« po-

žrtvovalnim prosvetnim delavcem, ki že leta navdušujejo mladino in otroke za zborovsko petje in za instrumentalne ansamble. Menda ni potrebno posebej opozarjati na dejstvo, kako je pomembno, da obstajajo in se množijo mladinski pevski ansambli v tistih predelih našega mesta, kjer so vse druge organizacije odpovedale, (kot na primer otroški zbor »Ognjišče« pri Sv. Vincenciju in dekliški zbor v Škednju.)

Za ta prvi mladinski natop je značilno, da je nastal povsem spontano in kot tak je tudi prišel pred občinstvo v Kulturnem domu. Zato bi tu in tam lahko našli kako pomanjkljivost ali neizdelanost. Mislim pa, da ni bil glavni namen organizatorja v tehnični neoporečnosti. Mladina je prišla na oder, razživela se je v

(dalje na 4. strani)

Naši pogledi ■ Mladinska skupina ■ Naši pogledi

PROTI FAŠIZMU

Če je res, da »contra factum non valet argumentum«, potem se morajo naše oblasti res potrkati na prsa in reči: mea culpa oz. MEA CULPA. In tudi če presojava stvari še tako objektivno, kljub temu moramo ugotoviti, da je prav zaradi italijanske birokracije prepogosto v nevarnosti državni javni red. Čisto mirno se vprašajmo: je res nemogoče zatreti fašistične provokacije? Je res nemogoče enkrat za vselej razbiti in zatreti fašistične skupine in onesposobiti njihove posameznike od arteriosklerotičnih nostalgikov do »pogumnih«, dolgolasih »peštadorjev«, ki jim gre bolj za ideologijo pesti, kot za pripadnost zloglasni ducejevi tradiciji.

Dejstvo je, da dejanska fašistična prisotnost še danes v preveliki meri pogojuje italijansko politiko, ki vztraja pri svojem neodločenem nastopu in (pozneje bomo videli zakaj) se boji odločnega posega. Italiji je prav gotovo v sramoto, da se danes dopušča obstoj številnih desničarskih organizacij in celo političnega predstavništva v parlamentu. Vsako opravičilo ali izgovor v tem smislu, je samo pretveza, da bi čimdalje zavlekli temeljito družbeno in politično preosnovo. Dopusiti fašistično prisotnost kot najučinkovitejše sredstvo za nacionalno osveščanje in pa kot najprimernejšo protiutež porastu levičarskega gibanja, je milo rečeno vsaj nečastno za republiko, ki je zrasla iz antifašističnega boja in temelji na vrednotah narodnoosvobodilne borbe.

Fašizem je v letih, ko je bil na oblasti, pokazal, česa vsega je zmožen in zato ne sme biti dvoma, da ga mora zdrav razum odklanjati v celoti. Ne samo zaradi posledic njegovega obstoja, že zaradi njegove prisotnosti ga je treba v celoti odkloniti in zatreti. Vendar samo želeti smrt fašizmu je premalo, ker s tem še zdaleč ne bo izginil; pomeni pač isto, kot želeti lačnemu, da bi bil sit!

Vzrok, da so se fašistične skupine spet jasneje pokazale tu in tam malodane po vsem apeninskem polotoku, je treba iskati že v Scelbovem zakonu iz leta 1952, ki v bistvu prepoveduje obstoj desničarskih organizacij, ne poskrbi pa, da bi fašistom odvzel možnost podtalnega razvoja. Desničarji so se okrepili, obnovili svoje kadre in kmalu bodo spet stregli po oblasti. Zaenkrat se jim to še ne splača. Vsekakor pa se njihov poslanec Almirante počuti v parlamentu zelo varen, ko v posmeh vsemu antifašizmu grozi z letom 1922. In medtem ko je njegov pogovor z demokratičnimi političnimi silami le grožnja, se desničarske

skupine izživljajo po Italiji v huliganstvu in v kaznivih dejanjih proti državnemu redu. Vprašanje je tedaj, kdo jim to omogoča.

Antidemokratičen, kapitalističen, razreden, konservativen, liberalen del Italije potrebuje desnico, da lahko uspešno izigrava demokratično, zatirano, revno Italijo, tisto, ki živi v tovarni, na gradbišču, na farmah, v pristaniščih, po rudnikih, povsod tam, kjer je boj za vsakdanji kruh povezan z bojem za demokracijo.

Prav zaradi te ugotovitve se zlasti mladi ne moremo ujemati s tistim deklariranim antifašizmom oblasti, ki tako pogosto odmeva iz vseh političnih forumov. In prav ob tej ugo-

tovitvi prihaja jasno do izraza dejstvo, da se bo Italija rešila fašističnih skrajnežev in fašistične miselnosti določenih vplivnih krogov, ko bodo oblasti nedovomno enkrat za vselej uresničile vse cilje antifašistične borbe.

Žalostno pa je, da moramo po tolikih letih od zmage nad fašizmom še vedno stati pred istim problemom: neresnost demokratičnih političnih skupin, to je tistih skupin, ki so kot edini odgovor nastajajočemu fašizmu odgovorile 1924. leta z umikom na Aventin. Če že noče biti zgodovina učiteljica, je vsaj upati, da se ne bo ponavljala. **Zato pa je odvisno tudi od vseh nas, kako in kdaj bomo znali strniti svoje vrste v določenih političnih akcijah.**

Boris

Ali nam glasba res nič ne more povedati

Dandanes je splošna ugotovitev, da se mladina bolj malo ali sploh nič ne zanima za klasično glasbo. Na nekaterih koncertih človek lahko šteje na prste število mladih obrazov. Vzrok za to moramo vsekakor iskati v ustroju naše družbe, predvsem pa v šolski vzgoji.

Kako naj družba vpliva na zanimanje mladine za glasbo? To ni težko razumeti, saj dobro vemo, kako danes vse pogojuje naglica. Veliko mladih ljudi ne zna več izbirati, radi bi vse videli, slišali in poizkusili. Pri tem pa se malo-kdo loti stvari temeljito in le šine površno mimo vsega. Zato pa tudi prehitro postavi sodbo o stvarih, ki jih ne razume ali ki jih premalo pozna. Če namreč kdo iz enega ali drugega razloga mora prisostvovati koncertu, ga prej ali slej slišimo zazehati: »Kakšno dolgočasje!« ali še kaj hujšega. Kaj pa je stvarnega v taki sodbi? Pogosto prav nič; hočem reči, da prebogosto stoji za tako sodbo popolno nepoznavanje stvari, za katero gre.

Tu pa igra poglobljeno vlogo šola in tej nalogi se je izneverila, če se je je sploh kdaj korenito lotila. Zakaj klasična glasba ni lahka. Za njeno razumevanje je potreben študij in še kako natančen. Zato ni mogoče zahtevati od vsakega delavca ali študenta, da se posveti učenju enega ali več instrumentov. Za to je potreba časa, potrpljenja, vztrajnosti, nadarjenosti in volje. V šoli, ki bi lahko na najbolj preprost način približala dijaku svet glasbene umetnosti, ni o glasbeni umetnosti ne duha ne sluha.

Če pa bi prišlo do glasbenega pouka na šolah — in želeli bi bilo, da bi do tega prišlo čimprej — kateri bi bil najprimernejši način? Mislim, da bi bilo treba predvsem omejiti teo-

rijo na najnujnejše osnove ali pa jo celo odpraviti. Teorija namreč ni nikoli in tudi ne bo izoblikovala resničnih umetnikov. Poudariti pa je treba osebnost in temperament posameznih skladateljev, dobo, v kateri so ustvarjali, življenjske razmere, okolje; vse elemente torej, ki so vplivali na njihov razumski in psihični razvoj in tedaj na njihovo umetniško ustvarjanje.

Dijak mora razumeti, da utripa v vsaki skladbi umetnikova duša, brez katere bi delo bilo povsem nepomembno in bi že zdavnaj zapadlo v pozabo. Dijak bi se moral nato približati raznim vrstam glasbe: od komorne do simfonične in operne. Prav pri operni glasbi bi namreč prišla bolj do izraza govornica v glasbi, ki je odsev konflikta in občutkov osebnosti, ki nastopajo v posameznih operah. Besedo zase bi vsekakor zaslužila tudi baletna glasba, kjer je treba poudariti, da manjka govornici baleta bistven element: beseda. To vrzel je treba nadoknaditi z glasbo, s scenografijo in s kretnjami, ki morajo biti še posebno izrazite. Ne smemo pozabiti tudi novejših glasb, to je jazza, ki nikakor ni lahko razumljiv — zna biti pa zelo globok — in v katerem se vse skozi čuti v osnovi nakazan njegov izvor, to je v življenjskih tragedijah črnega naroda. Koristno bi tudi bilo poslušanje plošč, tako da se dijakovo uho privadi tudi na različne finese in interpretacijske potankosti velikih glasbenih izvajavcev.

Nesmiselno pa bi po mojem bilo, če bi se pouk glasbene umetnosti omejil na suhe podatke, ali druge manj pomembne podrobnosti, zaradi katerih bi marsikdo glasbo zasovražil, kot se dogaja včasih pri ostalih predmetih, ki nam jih posreduje šola.

Kako torej pripraviti dijake do tega, da se bodo pričeli zanimati za glasbo? Odgovor ni lahek. Treba bi bilo seveda predvsem spretne profesora, ki bi znal premostiti začetne težave in si ne odbiti že takoj na začetku večine dijakov. Ni mogoče namreč zahtevati, da bi se človek kar iz dneva v dan začel zanimati za nekaj, kar je poprej imel za nezanimivo in nepotrebno. S temeljitim glasbenim poukom bi bilo treba začeti že na osnovni šoli, tako da se otrok na glasbo privadi in jo celo vzljubi.

Morda bi kazalo začeti prav s pevsškimi zbori na posameznih šolah. Zborovsko petje je namreč skupinsko delo, ki mlade združuje in navdušuje. Istovrstno pa bi dijake tudi veselilo, da sami nekaj pokažejo.

Ada

Zanimivo delo

V sredo svečer je pisatelj Rebula predstavil slovenski tržaški javnosti najnovejšo Pahorjevo knjigo SKARABEJ V SRCU. To je vrsta zapiskov in razmišljanj, ki jim je pisatelj dal literarno obliko na potovanju po Sredozemlju. V glavnem pa je to poskus literarnega avtoportreta, ki bravca kmalu osvoji in ga povleče za sabo v svet meditacije, da mora sodelovati z avtorjem na čisto drugačem, mnogo bolj angažiran in zahtevnejši način kot pri branju klasičnega romana. V Skarabeju je Pahor na svojstven način dal zaokroženo obliko vrsti vsakdanjih občutkov, razmišljanj, doživetij in izpiskov, ki pa ne predstavljajo toliko zaključka določenega procesa, kolikor so le dražljaji za nova miselna iskanja in za nove miselne vzpone. Če ne zaradi čistega jezika, jasnega sloga in bogatega pripovedovanja, že samo zaradi tega prijateljsem toplo priporočano, da čimprej sežejo po tej Pahorjevi knjigi; če jo bodo znali prav brati, bodo lahko imeli od nje vsekakor veliko koristi.

S Tržaškega

Sončne in senčne strani turistične dejavnosti

Obračun turistične dejavnosti na območju devinsko-nabrežinske občine je za leto 1970 nadvse pozitiven. V statističnem pogledu lahko rečemo, da je celo rekorden, saj je bilo v hotelskih in izvenhotelskih objektih (zasebne sobe, stanovanja in kampingi) skupno 178.828 nočitev, to je 16.396 nočitev več kot v prejšnjem, prav tako rekordnem letu 1969, ko je bila prvič prekoračena meja 160.000 nočitev. V hotelskih objektih (hoteli, penzioni in gostilne) je bilo skupno 16.656 (15.522) — x oklepa ju so navedeni podatki iz leta 1969 — turistov s skupno 57.707 (47.698) nočitvami. Od teh je bilo 8.115 (7.550) gostov iz Italije s 34.008 (24.350) nočitvami ter 8.541 (7.827) tujih gostov s 23. 698 (23.348) nočitvami.

Iz teh podatkov je razvidno, da se je povečalo število tako italijanskih kot tujih gostov in sorazmerno tudi število nočitev, kar pomeni, da je bil porast kar krepak. Cena nočitev in drugih uslug v hotelskih objektih je namreč mnogo višja od tiste v izvenhotelskih objektih. Hotelski gostje so dalje pomembnejši od ostalih, ker potrošijo več denarja v okviru celotne turistične organizacije. To med drugim potrjujejo tudi statistični podatki.

V izvenhotelskih objektih je lani gostovalo 8.388 (11.024) turistov s skupno 121.122 (114.734) nočitvami. Kot vidimo, je v teh objektih prebilo svoje počitnice manjše število turistov kot predlanskim, bilo pa je več nočitev, in sicer 6.388, kar pomeni, da se je povprečno bivanje dvignilo za dva dni in prešlo tako od povprečja 10,4 dni na 12,5 dni na posameznega turista.

Kako si lahko tolmačimo te zares pozitivne dosežke? Predvsem je bil izrednega pomena že nekako ustaljeni splošni položaj v Sredozemlju. Turisti iz tradicionalnih severnih držav so lahko brezskrbno potovali po Balkanu in v določeni meri tudi po Grčiji in Turčiji. Prehod skozi »vrata proti Balkanu«, kar je v srednji in zahodni Evropi današnji resnični naziv za Trst, je bil lani zares živahen. Ker trejino nočitev predstavljajo turisti na poti ali na povratku iz balkanskih držav, je postavka »tranzit« zelo važna za Trst in njegovo pokrajino in postaja iz dneva v dan važnejša, kar zahteva seveda večjo pozornost.

Prvi in edini korak v tej smeri je naredila Turistična ustanova iz Sosljana, ki je odprla v

Devinu, ob avtocesti Trst - Benetke, informacijski urad. Prostor je gotovo posrečeno izbran, ker se nahaja prav na pragu pomembnega turističnega področja, a urad še ni smotrno urejen. Takšen urad bi moral namreč poslovati neprekinjeno, vsaj od 8. do 20. ure, vključno ob nedeljah in praznikih. Urad bi nujno moral imeti tudi menjalnico in telefon, lično zunanost z neonskimi in drugimi napismi, ob avtocesti, in sicer nekaj kilometrov pred Devinom, bi morale biti table, ki bi potnike opozarjale na obstoj takšnega urada.

Za lepe lanske dosežke obstajajo seveda tudi drugi razlogi, ki so bolj krajevne značaja, kot na primer postopno izboljšanje nočitvenih zmožnosti ter stalno izboljševanje že obstoječih gostišč ter njihovo prilagajanje željam in potrebam gostov. V Sosljanu so pred meseci odprli nov penzion, ki ima 12 sob s skupno 21 posteljami. V Sosljanu in Devinu so zasebniki pripravili za goste nadaljnjih 20 sob s skupno 26 posteljami. Naj še omenimo, da so v Devinu, ob avtocesti ki je sedaj v gradnji, odprli dva moderna, tako imenovana »avtobara«, ki ju upravlja milansko podjetje Alemagna in v katerih so po prizadevanju krajevnih oblasti zaposleni pretežno domačini iz Devina in bližnjih vasi.

Prav je, da ugotavljamo, kako se je tujski promet na tem področju lani dvignil, in skušamo proučiti vzroke njegovega porasta. Prav tako pa je potrebno opozoriti na negativne pojave v tej skoraj najvažnejši gospodarski dejavnosti na področju devinsko-nabrežinske občine. Ti negativni pojavi namreč zavirajo še prodornejši razmah tujkega prometa.

Pri tem je dovolj, da prislunemo pripombam gostov, ki se zlasti pritožujejo zaradi velikega hrušča in trušča ponoči. Naj v tej zvezi navedemo primer morda najlepšega kampinga ob zgornjem Jadranu, to je »International camping« v Sosljanskem zalivu. Na višku sezone prenočuje tu do tisoč ljudi, ki pa pred 1. ali celo 2. uro po polnoči sploh ne morejo zaspati, ker jih moti glasno igranje modernega orkestra z bližnjega plesišča »Caravella«.

Na to so predvsem občutljivi Nemci in sploh vsi gostje iz severnih držav.

Pikre pripombe letijo na krajevno turistično ustanovo zaradi umazanih kopalšč, neurejenih stez, neurejenega dostopa k morju, zaradi onesnažene vode itd. Prav je, da turistična ustanova prireja slikarske razstave (čeprav se zdijo, da so te namenjene le ozkemu — vedno istemu — krogu ljudi), vendar bi morala skrbeti tudi in predvsem za druga vprašanja, ki so v tesni zvezi z razvojem tujkega prometa. Tako so te prireditve nekako izven stvarnosti, so odmaknjene od splošnih koristi tukajšnjega turističnega področja. Zaradi tega je med turističnimi delavci in tudi med samimi turisti nastalo nekakšno prepričanje, da je turistična ustanova s svojim delovanjem odrezana od splošnega dogajanja, kar more njeni učinkovitosti in povezanosti s krajevnim turističnim potencialom le škodovati, medtem ko bi ga dejansko morala voditi in pomagati pri njegovem razvoju.

Upamo, da je to le prehodna kriza, ki je nastala predvsem zaradi dejstva, da je ali da bo kmalu potekel mandat vodstvu turistične ustanove in da bo kmalu imenovano novo. Ne smemo pozabiti, da zasluži delovanje turistične ustanove največjo pozornost vse naše javnosti v devinsko-nabrežinski občini, ki jo turistična gospodarska dejavnost mora nujno zelo zanimati.

No Name

Revija mladinskih zborov in ansamblov

(Nadaljevanje s 1. strani)

svoji prizadevnosti, navdušila se je ob takem srečanju. Iz njihovih najprej zavzetih in zbranih, potem pa je bilo razbrati iz prešerno brezskrbnih obrazov, da jim je nastop pomenil nekaj več kot samo prireditve. Z značilno mladostno igrivostjo so se vživeli v to srečanje, ki so ga čutili za svojega, srečanje pač z drugo mladino, ki se prav tako zavzema in potrudi na prosvetnem področju, ki prav tako žrtvuje del svojega prostega časa za vaje svo-

jih ansamblov in zborov. In če je organizatorjem uspelo še bolj pritegniti to mladino h kulturnemu utripanju našega narodnega življenja, so menda povsem dosegli svoj namen. Publika je to razumela in je z navdušenim plaskanjem pripomogla k prazničnemu razpoloženju v dvorani.

Lahko bi se dalj časa ustavili pri posameznih točkah, toda v luči tega, kar smo zgoraj povedali je treba pohvaliti prav vse nastopajoče in jih s tem vzpodbuditi k nadaljnjemu delu. Omenili bi samo zaključno točko: plesna skupina iz Bazovice, ki jo pripravlja Romana Zajec, je slikovito in prikupno zablesala ob spremljavi orkestra »Miramar senior« Montijev Czardas. Občinstvo je zahtevalo ponovitev.

GLASBENA MATICA - TRST

V četrtek, 18. marca, ob 20.30 v mali dvorani Kulturnega doma

KONCERT PIHALNEGA KVINTETA
RTV LJUBLJANA

JOŽE POGAČNIK - flavta
FRANJO BREGAR - oboa
ALOJZ ZUPAN - klarinet
JOŽE BANIČ - fagot
JOŽE FALOUT - rog

Na sporedu bodo skladbe J. C. Bacha, J. Haydna, G. Rossinija, Marič D. Milhauda in J. Iberta.

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 800.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

Tekoči računi — hranilne vloge — krožni čeki
varnostne skrinjice — neprekinjena blagajna

Dopisniki po vsej Italiji

MENJALNICA TUJE VALUTE

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TEL. ST. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: **BANKRED**

Rupa

ČUDNE MATERE

Prejeli smo od skupine staršev in objavljamo:

V naši lepi, pa bolj tihi vasi, se dogajajo tudi čudne reči. Zvedeli smo nekaj takega, kar nas je dovolj neprijetno zadelo.

Zadeva je namreč sledeča: dve družinski materi sta šli na občino v Sovodnje protestirati, ker da se v otroškem vrtcu v Rupi učijo otroci preveč slovenščine in premalo italijanščine. Vprašamo se, ali je res to mogoče. Saj je vrtec namenjen predvsem za slovenske otroke. In ali bi se že morali naši malčki, tudi v starosti treh let, učiti kar dva jezika? Kako je to mogoče?

Ze tako smo čakali precej časa, da smo dobili slovensko učiteljico, ki uči naše otroke materinega jezika in tudi v domačem duhu.

Take matere z zgoraj omenjenimi željami se kar nekam izgublajo. Kje so pa bile takrat, kake tri leta bo tega, ko so otroci v vrtcu slišali prav malo ali nič materinske besede?

Radi bi pripomnili tudi kaj o ramerah v osnovni šoli. Ne vemo, ali je že vsaka učna moč primerna za pouk malčkov v prvih razredih. Nimamo nič proti starejšim osebam, ki še poučujejo. Vendar imamo že dosti mlajših in svežih učiteljev in učiteljic, ki bi gotovo bolj s pridom prevzeli vzgojo mladine v novih časih. O tem naj bi razmišljalo tudi šolsko nadzorništvo in ravnateljstvo.

TIHOTAPSKO BLAGO

Tihotapcem čez mejo pride prav vsaka priložnost in vsake vrste blago, da si na nepravilen način napolnijo mošnje.

V nedeljo so v sosednih krajih onstran meje praznovali kot vsako leto praznik žen. Ob tej priložnosti imajo navado možje in fantje pokloniti svojim boljšim polovicam rdeče nageljne z zelenim rožmarinom.

Pa sta si mislila dva Sempasca in en Medanec, da se nudi dobra možnost za lep zaslužek. V Gorici stanejo nageljni po 40 do 70 lir cden, na drugi strani jih pa lahko prodajajo po 150 lir kos. Prva dva sta naložila v avto tisoč dvesto nageljnov in petdeset kilogramov zelenja, da bi jih brez carine prepeljala čez mejo. Pa so ju cariniki prijeli.

Se bolj podjeten je bil Medanec. Na traktor je skrtil med drugo blago kar sedem tisoč in osemsto cvetic ter pol stota okrasnega zelenja. Pa je imel tudi on smolo. Na jugoslovanski strani so mu cariniki vse blago našli in vzeli.

Tako so ostali možakj brez zaslužka, marsikatera žena ali dekle pa brez rdečega nageljna.

GLEDALIŠČE V GORICI

Gledališka sezona v Gorici, ob sodelovanju Slovenskega gledališča v Trstu, Slovenske prosvetne zveze, Zveze slovenske katoliške prosvete in E.M.A.C. iz Gorice, se ta teden nadaljuje.

Nastopilo bo naše tržaško gledališče s Holbergovo komedijo v petih dejanjih »Jeppe s hriba«. Predstave bodo v Prosvetni dvorani na Korzu 13 danes in v petek ob 20,30 uri za podeželske abonente, za mesto pa v soboto ob isti uri. Poskrbljeno je tudi za avtobusne prevoze.

V četrtek, 11. t. m. ob 20.30 za abonente z Vrha, Rupe in s Peči vozi avtobus št. 1

Solska oblast je dovolila, da bo tudi v Gorici seminar za slovenske profesorje in učitelje, kot je bil že lansko leto v Gorici in prejšnji mesec ponovno v Trstu. Trajal bo najbrže zadnje dni v marcu. Predavali bodo profesorji iz Ljubljane predvsem o pouku slovenščine, psihologije, glasbe, o moderni slovenski književnosti in o metodi šolskega ocenjevanja. Seminar je v prvi vrsti namenjen učiteljem in profesorjem nižje srednje šole. Primerno bi bilo, da bi bila določena predavanja namenjena tudi šolnikom na višjih srednjih šolah.

ZA POUK MODERNIH JEZIKOV

Državno združenje podpirateljev za pouk modernih jezikov v osnovnih šolah, ki ima svoje pokrajinsko tajništvo v Ronkah, nam je poslalo dopis in sklepe o tem vprašanju.

V sporočilu pravi omenjeno tajništvo, da se v goriški pokrajini udeležuje takih tečajev 371 otrok v starosti od 8 do 11 let. Poučuje pa devet učnih moči, in sicer na šestih tečajih angleščine, ki so v Trziču in Zagraju, in na štirih za nemščino v Gradežu. Starši imajo namreč pravico izbirati, kakšnega jezika naj se njihovi otroci uče.

Tajništvo omenjene zveze pa zdaj sporoča, da bo naredilo vse potrebne korake za ustanovitev tečajev, kjer se bodo poučevali zlasti jeziki, ki jih govore obmejni narodi.

Pri nas bi torej prišla v poštev slovenščina v teh tečajih.

Mnenja pa smo, da podobni tečaji za pouk modernih jezikov na italijanskih osnovnih šolah nikakor še ne zadostujejo za dobro poznanje tujega jezika; to pa še posebej tu ob meji, kjer bi morali italijanski otroci poznati slovenski jezik, vsaj približno toliko, kot poznajo naši otroci italijanščino.

Zato je nujno potrebno, da se vpelje na italijanske osnovne in srednje šole tudi obvezen in reden pouk slovenščine. Le na ta način bomo lahko res prišli do potrebnega in koristnega medsebojnega poznavanja v duhu skupnosti in sodelovanja.

PREMEŠČENJE

Pred dnevi se je razširila po mestu novica, da je bil goriški šolski skrbnik prof. Simoncini nenadoma premeščen s svojega mesta. Menda je že odšel na novo službeno mesto v Asti.

Seminar za slovenske šolnike

V Gorici je opravljal svojo službo komaj dve leti. Kazal je zanimanje za slovenske šole, čeprav ni mogel ali utegnil kaj stvarnega pokazati v tem pogledu. Premeščenje je menda v zvezi z imenovanji učnih moči na neki srednji šoli v Furlaniji.

Novoga šolskega skrbnika pa višja oblast še ni imenovala.

PREKOMEJNI PREHODI

Obmejni prehodi so vedno tudi znak za več ali manj urejene gospodarske in druge razmere med sosednjima državama.

Po valutni preuredbi v Jugoslaviji so prehodi čez mejo precej upadli, kljub vsem nadam in teorijam. V mesecu februarju so našli obmejni stražniki 967.396 prehodov. Ta številka je približno za 9000 enot nižja kot lanska v istem mesecu. Vendar pa je za 2351 enot višja kot v mesecu januarju.

GORIŠKI STRAŽNIKI

Oddelek goriških mestnih stražnikov je imel tudi lansko leto polne roke dela. V prvi vrsti je bil zaposlen pri varnostni službi na cestah; pri tej dolžnosti je uporabil 30 tisoč ur in 40 tisoč kilometrov poti z avti in motocikli. Druga dejavnost mestnih stražnikov je bila usmerjena na nadzorstvo javnih trgovin, prodajaln in tržnic.

Zapitali so tudi 6900 prekrškov v cestnem prometu in naložili približno devet milijonov lir glob.

Kljub vsemu prizadevanju pa še ni zadostna stražniška varnostna služba. Na izredno prometnem in šolskem križišču pred uršulinkami na nekdanjem Katarinijevem trgu je še vedno pomanjkljiva.

Doklej še? Ali do prve večje cestne nesreče?

OBČNI ZBOR

Slovensko planinsko društvo v Gorici sklicuje svoj redni letni občni zbor. Potekal bo v dvorani Gregorčičevega kluba na Verdijevem korzu 13 v sredo 31. marca ob 20. uri.

Vljudno so vabljeni vsi člani.

RODITELJSKI SESTANEK

Ravnateljstvo NIŽJE SREDNJE ŠOLE v Gorici, ul. Randaccio 10, sporoča, da bo v torek 16. marca 1971 ob 18. uri v šolskih prostorih roditeljski sestanek.

Vabljeni so starši in njihovi namestniki.

KOLIKO JE ŠOLARJEV

Osrednji statistični zavod je izdal poročilo, koliko šolarjev in dijakov je vpisanih na vseh šolah v Italiji. Skupno število znaša v tekočem šolskem letu — všteta so tudi vseučilišča — 9 milijonov 368.701.

Po raznih šolskih stopnjah je to število tako razdeljeno: na osnovnih šolah imajo 4.933.383 šolarjev ali 136.790 več kot lani. Nižje srednje šole obiskuje 2.164.181 dijakov, to je 99.419 več v primeri z lanskim letom. Na višjih srednjih šolah pa študira 1.654.813 dijakov in dijakinj. Od lani je to število narastlo za 83.930 ali za 5,3 odstotka.

Stalno naraščanje je že povzročilo občutno pomanjkanje šolskih prostorov in na srednjih šolah tudi učnega osebja.

ob 19.45; iz Doberdoba in s Poljan vozi avtobus št. 2 ob 19.45.

V petek, 12. t. m. ob 20.30 za abonente iz Pevme, z Oslavja, iz Steverjana, Dvora, Bukovja in Podgore vozi avtobus št. 1 ob 19.45; iz Jamelj, Dola, Gabrij, Sovodenj in Štandreža vozi avtobus št. 2 ob 19.45.

Šaloigra danskega dramatika Ludviga Holberga bo v slovenščini prvič na odru. Komedijska je stara, saj je njen pisatelj umrl že leta 1754. Toda prosvetljeni Holberg je vlil v delo toliko satiričnih iskric in pristne ljudskosti, da so njegovi ljudje na odru še danes živi.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Prvi dve številki tržaške Mladike

V petnajsti letnik — že kar lep, skoraj neverjeten jubilej za naše labilne razmere — stopa Mladika, družinski mesečnik, ki šteje naročnike po malem v zamejstvu, domovini in zdomstvu, (čeprav bi jo nekateri radi zožili na župnijski listič za veroučni pouk), in sicer stopa v svoji tradicionalni zunanji obleki, z opremo akademskega slikarja Lojzeta Perka, ki je korak nazaj v primeri z nekaterimi prejšnjimi, npr. Palčičevo. Vendar pa je zato revija precej prenovljena vsebinsko, saj odpira vrsto novih rubrik, katere vse kažejo korak naprej k odprtosti, sodobnosti in večji živahnosti. Najprej potrebni *Čuk na Obelisku*, ki, s smislom za satiro, v šaljivi obliki kaže na razne anomalije v tukajšnjem prostoru, in to s čutom za mero, ostrino in včasih kar duhovitim želom. Osvežujoča je tudi rubrika *Mlada beseda*, kjer bodo, kot obeta začetek, pokazali mladi svoje sposobnosti kot literati in kritiki, kar je bilo več kot potrebno. Obetajoča je tudi rubrika, odprta v 2. številki, namreč *Slovenski poldnevnik*, kjer odmevajo razni pojavi v slovenskem svetu po raznih delih sveta, kar služi večji informaciji med člani istega narodnega občestva. Tudi *Tržaški zvon*, novo ime za pisma na platnici, je z novim imenom dobil tudi več odmeva med bralci, saj se oglašajo z raznih koncev in tudi precej kritično, tako da mora urednik kar pridno pripisovati komentarje ali opravičila. Potem je nova tudi živahna stran *Za sodobne žene in dekleta* z lepimi, duhovitimi vinjetami Klavdija Palčiča — ter *Vrtovi muz* z aktualnimi ocenami: tako z ostro oceno obiska slovenskih pisateljev v Trstu, s kritično oceno učbenika za filozofijo (ocenjuje prof. Sedmak) in nove knjige pisatelja Vinka Beličiča (Rebula). Pesmi je malo, odlične pa so zadnje čase v Mladiki tiste, ki jih piše mlada pesnica Bruna Pertot. Tudi uvodniki so živahni, v prvi številki odgovarja vrsta ljudi z raznih področij na vprašanje, kaj pričakujejo od leta 1971. Čeprav je vprašanje stereotipno, so nekateri napisali zelo osebne in pogumne misli. Nekateri so seveda ostali na sto let starih pozicijah, npr. tisti, ki se sklicuje na Mahniča in obožuje njegove nazore ter jih želi Mladiki. Veliko prahu je vzdignila polemika pisatelja Alojza Rebule okrog pisatelja

Stanka Majcna, tako da je Rebula napisal ponovno razmišljanje o tem problemu, ali je Majcen za življenja dobil pri Slovencih toliko priznanja, kot ga je dobil pri Srbih Andrič, glede na to, da sta oba pisala pod istim režimom in da sta oba imela za sabo predvojno delovanje na visokih diplomatskih položajih. Zanimiv je tudi zapis M. Maverja o doslej neznanem obisku pisatelja Finžgarja v Zgoniku, kateremu je dodan tudi faksimile pisma škofa Sedeja o tem.

Literaturo zastopa nadaljevanje lanske po-vesti Zubekove v prevodu Marijana Breclja, ki se zdi za izhajanje v reviji nekoliko preraztegnjena, vsaj v teh dveh številkah. *Josip Kravos* je prispeval tekočo zgodbo v svojem domačem, šaljivem slogu. Rubrika *S popotno torbo na našo vas* pa prinaša del življenjepisa samouk-rije Podmlačanke, katerega vrednost je v nel-

terarnem in zato pristno doživetem in toplen odkrivanju življenja slovenske vasi v polpreteklji dob.

Tekoče je napisan sestavek mlade Marije Besednjak, ki kaže njeno nagnjenje k razmišljanju in presojanju, s toplim čustvom pa je napisan spis Anke Peterlin, tudi v Mladi besedi, o neni babici. Profesor Jevnikar tudi v tem letniku nadaljuje svoj *Pregled sodobne zamejske literature*, in sicer konča pregled Kanade in začne z Avstralijo. To je, kolikor vemo, edini pregled, ki zajema vse, kar je izšlo po vojni izven mej Slovenije.

Skratka, lahko rečemo, da je letos napravila Mladika korak naprej: na eni strani v *večjo ljudskost*, na drugi *k bolj sodobnim tonom*, na tretji pa ohranja približno *eno tretjino prostora zahtevnejšim stranem*, namenjenim *izobražen-cem*. Posebno je treba pozdraviti to, da je odprla strani mladini in pa ustregla bralkam, mislimo, s ponovnim koticom za ženske, ki sicer ni stereotipen, pa bo najbrž zato zadovoljil posebno mlajše. nd.

O Vorenčevem slovarju (Dodatno pojasnilo)

V 829. številki našega lista smo pod naslovom *Kulturno sodelovanje* poročali o Vorenčevem slovarju. V zapisek pa so prišle nekatere netočnosti, zato omenjeni članek popravljamo in dopolnjujemo z dodatki knjižničarja Marijana Breclja: Vorenčev slovar ni bil šele pred **nedavnim** najden. Že Pohlin piše in ga v svojem delu *Bibliotheca Carniolae* (1803) pripisuje p. Ks. Vorencu. Leta 1919 je Blaž Grča v Domu in svetu poročal o tem slovarju in ga opisal toliko podrobno, da je na podlagi tega opisa V. Steska lahko takoj ugotovil, da gre prav za rokopis, ki ga navaja Pohlin. Blaž Grča je rokopis imel dvakrat v rokah; prvič leta 1869, se pravi štiri leta potem, ko ga je Kacin prinesel iz Otaleža v knjižnico goriškega semenišča, drugič pa tik pred prvo svetovno vojno, preden so knjige spravili v zaboje na varno.

O Vorencu, bosonogem avguštincu, je kasneje pisal Fr. Kidrič v *Časopisu za jezik, književnost in zgodovino* (1924), kasneje še Anton Breznik v razpravi o slovenskih slovarjih (*Razprave društva za humanistične vede III*, 1926), najobširneje pa pokojni Jakob Šolar,

ki je pred letom 1950 dobil iz Gorice preslikanih prvih 50 strani tega slovarja. V razpravi, ki jo je prinesel tretji letnik *Slavistične revije* (1950, str. 91-97), popravlja dotlej postavljene napačne hipoteze, ki so bile oblikovane na premajhnem poznavanju rokopisa. Prinaša pa tudi veliko novih ugotovitev. Vendar se tudi Šolar na več mestih omejuje s pripombo, da bo dokončno sodbo moči izreči šele takrat, ko bo znanstvenikom na voljo celotna fotokopija rokopisa.

To je sedaj storjeno. Inštitut za slovenski jezik pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti ima sedaj, zahvaljujoč se razumevanju g. nadškofa Cocolina, ki je s svojim dovoljenjem in naklonjenostjo omogočil (ne: poskrbel za fotokopiranje), da se je napravila fotokopija slovarja, možnost, da lahko na podlagi točnega teksta raziskuje nastanek tega rokopisnega kodeksa. Zaenkrat je tudi nerazrešeno vprašanje, kako je rokopis zašel v Otalež. Podatek, da bi Vorenc bil v Otaležu dušni pastir, zaenkrat še ni dokumentiran. V toliko je treba omenjeni zapisek v 829. številki našega lista popraviti in dopolniti.

SPACAL IN PALČIČ RAZSTAVLJATA V LJUBLJANI

Pred kratkim so v Ljubljani zaprli dve razstavi, na katerih sta sodelovala tudi Tržačana Lojze Spacal in Klavdij Palčič. Spacal je na samostojni razstavi v Mali galeriji prikazal nekaj novejših grafik, v katerih so prevladovali motivi z značilnimi elementi kraške ljudske arhitekture, izdelani v ploskoviti tehniki in skrajno poenostavljenih oblikah.

Veliko pozornost med ljubljansko publiko so vzbudila tudi dela Klavdija Palčiča, ki je razstavljal v Mestni galeriji skupno s koroškimi slovenskimi slikarjem Omanom. Obiškovalcu je takoj padla v oči zlasti razlika med slikovitimi, razgibanimi in skoraj fantastičnimi oblikami pri Omanu in umirjenostjo, jasnostjo in barvno skladnostjo pri Palčiču. Razstavo je v televizijskem dnevniku pokazala ljubljanska televizija, oba umetnika pa sta nastopila tudi v oddaji »Kulturne diagonale«. Razstava v Mestni galeriji je pomenila samo uvod v načrten prikaz ustvarjalnosti slovenskih umetnikov, ki živijo in delujejo v zamejstvu.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI

VIATICUS

XXX.

To sem si skušal psihološko razložiti s tem, da so Skandinavci podzavestno »užaljeni«, da je prišel diktatorski režim na vlado v državi, ki je veljala v njihovih predstavah kot demokratična, pripadajoča zahodni kulturni in politični sferi, medtem ko se jim zdi, da so še huješe diktature v Rusiji, Španiji in drugod nekaj naravnega, nad čemer se ne splača razburjati se, ker pač že tako dolgo trajajo. Na oblast so prišle v času, preden je sedanja srednja generacija v Skandinaviji miselno dozorela, zato tistega nasilnega prevrata ni doživela in ga ne nosi v svoji zavesti. Toda z Grčijo je drugače. Polkovniki so prišli na oblast v današnjem času in zato pomenijo veliko večji izziv za demokratično zavest povprečne Skandinavca.

Tako si naprednost in konservativnost lepo

držita ravnotežje v miselnosti skandinavskih ljudi: kar je daleč, bodisi geografsko bodisi časovno, jih ne vznemirja in ne boli, niti vojna v Vietnamu, razen že omenjene skupinice; vse imajo lepo katalogizirano. Ne marajo pa zmede v svojih predstavah. In tako zmedo je napravil v njih grški polkovniški režim.

Konservativnost mišljenja povprečnega Skandinavca je tudi vzrok, da ne morejo razumeti manjšinskega vprašanja, kot npr. v Italiji, ali nacionalnega vprašanja v večnarodnih državah, kot je Jugoslavija. Kratkotrajno jim ne gre v glavo, kako da obstaja npr. v Italiji narodna manjšina, ki hoče biti tudi **politično** avtonomna, z lastnimi strankami itd. Prav tako jim ni mogoče dopovedati, da živi v Jugoslaviji več med seboj različnih narodov z različnimi jeziki in kulturami ter da so ti narodi avtonomni, z lastnimi republikami. (dalje)

Sodobno kmetijstvo

Problematika gnojenja v tržaški pokrajini

Z večjim poudarjanjem potrebe po gnojenju in z večjo propagando s strani proizvajalcev in trgovine z gnojili je narastla potrošnja gnojil. Sorazmerno s tem se je povečala tudi zmešnjava glede njihove uporabe. Na eni strani teži propaganda k poenostavljenju (kompleksno gnojilo v razmerju 10:10:10 naj bi povsod ustrezalo), na drugi strani ni pospeševalna služba organizirana tako, da bi bila kos zahtevam. Slednja, kot znano, je preveč obremenjena z birokratskim delom (to velja za pokrajinska kmetijska nadzorništva) in torej ne more opravljati vloge nekdanjih potujočih posvetovalnic. Ustanova za pospeševanje kmetijstva (ERSA) ni v tem oziru storila dosti, vsaj pri nas ne. Kmetovalci so zaradi pomanjkanja ustreznih kmetijskih šol v večini primerov brez temeljite osnovne izobrazbe, s pomočjo katere bi se sicer lažje znašli v današnjem precej zamotanem položaju na področju gnojil. Kmetijski tečajji so sicer mnogo prispevali k izobrazbi kmetovalcev, vendar to iz prej navedenih razlogov nikakor ne zadostuje.

ORGANIZIRATI VRSTO DOMAČIH GNOJILNIH POSKUSOV

Treba bo, vsaj pri nas, iti nova pota. Vrsta domačih gnojilnih poskusov in z njimi povezanih raziskav zemlje in rastlin bi pripomogli h kopičenju znanja. Rezultati teh raziskav, dopolnjeni z izkušnjami agronomov in samih kmetovalcev, bi lahko služili kot osnova za pravilno in ekonomsko gnojenje v naših krajih. Seveda bi bilo ob tem treba tudi nekoliko dvigniti stopnjo strokovne izobrazbe, če bi hoteli res priti do zadovoljivih rezultatov v rabi gnojil posebno glede njihovega odrejanja in izbire. Za pravilno odrejanje gnojil pa se je treba odločiti za vrsto analiz tal v najbolj primernih zemlji-

ščih in legah. Nekatero analize so poceni, druge so dražje, vendar je jasno, da bi tako analizo tal kot izvedbo celotnega programa morali prevzeti pristojni kmetijski organi, šele pozneje bi lahko predvideli primerno obliko prispevka, ki naj bi vzpodbujal kmetovalce, da se poslužijo takšnih sredstev.

DOLOČITI MEJNE VREDNOSTI

Ne nazadnje bi bilo to vzpodbuda, da bi v posebnih serijah poskusov in raziskav določili *mejne vrednosti* za posamezne hranilne snovi npr. za fosfor na travnikih, za fosfor in kalij na njivah in posebno v vinogradih in sicer posebej za oba glavna tipa tal v tržaški pokrajini.

VPLIV GNOJIL NA RASTLINE IN ČLOVEŠKO ZDRAVJE

Poleg tega bi kazalo postopoma priti tudi do natančnejšega preučevanja, kako vplivajo gnojila na bilanco organske snovi v tleh, na strukturo tal, skratka na trajno rodovitnost zemlje, pa še vpliv na kvaliteto pridelka. To je zelo pereče vprašanje, ker se čedalje več glasov dviga proti uporabi gnojil, ki se ne ozira na možen negativen vpliv za naše zdravje. Jasno je, da mora nekdo v določenem trenutku nekaj ukreniti, konkretno načeti reševati vprašanje, kako nadomestiti hlevski gnoj, ki ga je vedno manj.

SKUPNA POBUDA DEŽELNIH KMETIJSKIH USTANOV

Povsem jasno je, da se takšnega dela lotijo lahko samo strokovnjaki v znanstvenih zavodih v sodelovanju s pokrajinskimi nadzorništvi (ki jih ne gre izključiti iz takšnega delokroga), posebno pa v sodelovanju z Deželno ustanovo za pospeševanje kmetijstva (ERSA). S preureditvijo deželnih kme-

tijskih raziskovalnih zavodov je verjetno več upanja, da se bodo ta vprašanja reševala načrtno in dolgoročno. Čimprej pa bi morale omenjene ustanove sestiti za mizo in izdelati program dela.

S strokovnimi predavanji pa naj bi še naprej skušali vzbujati zanimanje za vprašanja gnojenja, kajti še vedno se dogaja da mnogi ne ločijo rastlinskih (organskih) od rudninskih (umetnih ali anorganskih) hranil oziroma gnojil. Mnogi tudi ne vedo, da je treba praviloma vsako leto gnojiti vse kulture — razen metuljnic (npr. detelja) — z dušikom, fosforom in kalijem in po potrebi tudi z ostalimi hranilnimi elementi in da zato dognojevanje samo z enim od glavnih rastlinskih hranil ne da in ne more dati najboljšega možnega ekonomskega učinka. Mnogi ne vedo, da lahko fosfor in v večini primerov tudi kalij trosimo izven vegetacijske dobe, da pa je delovanje dušičnih gnojil zelo odvisno od časa uporabe.

Zaradi hitrega razvoja industrije gnojil in spreminjanja sortimenta in pa zaradi prej navedenih razlogov, bi takšna pobuda bila več kot potrebna.

— o —

OKUS TRŽAČANK JE ŠEL PO GOBE?

Tržačanke so od nekdanj slovele po svojem okusu in moči. Nikoli se niso vdajale pretiravanjem. Nova generacija Tržačank pa se je, kot kaže, izneverila tej pozitivni tradiciji. Danes lahko vidimo v Trstu najslabše oblečene ženske v Italiji in v Evropi sploh. »Maksi«, ki napravi tudi iz najprikupnejšega dekleta grdobijo in ji da silhueto starke, je skoraj popolnoma prevladal med Tržačankami, tako kakor nikjer drugje. Pri tem pa gre največkrat za slabo urejene plačice ali konfekcije, iz slabega blaga, seveda v znamenju varčevanja, kajti veliko blaga pač več stane.

Marsikdo — zlasti med moškimi — žaluje za nekdanjim okusom Tržačank. Tako tudi jaz.

M. B.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

ODBOJKA

MOŠKA B LIGA

BOR - CELANA 3:0 (15:1, 15:6, 16:6)

Bor se je nadvse častno poslovil od domače publike, potem ko je skozi vse letošnje prvenstvo žele velike uspehe. Zadnji gost, Celana iz Bergama, je v sobotni tekmi doživel pravo katastrofo, saj je v vsej tekmi zbral le 13 točk. Tržačani, ki so se spet vrnili v odlično formo, so dobesedno zmlleli nasprotnika, čeprav je trener Veljak poslal na igrišče vse rezervne igralce. Ta nekak trening je našim fantom služil kot priprava na zelo zahtevno zadnje srečanje s Petrarco v Padovi, ki si je že zagotovila napredovanje v A ligo. Plavi pa so letos že eno kolo pred koncem dokončno zasedli drugo mesto, kar je največji uspeh naše odbojke sploh. Čestitamo!

MOŠKA C LIGA

KRAS - DELL'ACQUA TREVICO 0:3 (11:15, 11:15, 10:15)

Zgoničani so v zaostali tekmi proti eni izmed najboljših ekip tega prvenstva gladko zgubili. Igra rdečih je bila zadovoljiva, vendar so vsakokrat ob zaključku seta popustili, to pa je nedvomno posledica pomanjkanja treningov in morda prepričanja v svoje moči. Poraz pa ni demoraliziral Kraševcev, saj so že skoro gotovo

dosegli svoj cilj, t.j. obstanek v C ligi, kar je za prvo leto nastopanja vsekakor lep uspeh. V preostalih tekmah si morajo tako Drasičevi fantje nabrati potrebnih izkušenj, da bodo lahko drugo sezono častno zastopali svoje barve v zahtevnejšem prvenstvu. Odbojgarska zveza je namreč sporočila, da bo prihodnje leto povečala število nastopajočih ekip v C ligi od osem na dvanajst.

ŽENSKA B LIGA

SOKOL - ZARJA 3:2 (13:15, 11:15, 15:3, 15:3, 15:12)

V povratnem derbiju za obstanek v B ligi je Sokol vrnil Zarji milo za drago. Že pred začetkom tekme se je na stadionu I. Maj zbralo precej navijačev, da si ogledajo to nadvse važno tekmo. Ekipi nista razočarali publike, saj je bila igra na zadovoljivi tehnični ravni, zlasti v odločilnem zadnjem setu; agonistično pa so naša dekleta pokazala vse, česar so sposobne. Prva dva seta sta se začela z vodstvom Nabrežink. Bazovke pa so se kmalu zbrale ter dohitele in krepko prehitile nasprotnice. Bele so se tako predramile šele ob zaključku nizov, ko pa je bilo že prepozno za dosego zadovoljivega izida. Ko je že vse kazalo, da bodo rdeče z lahkoto osvojile tekmo, so Veljakova dekleta začela zbrano v naslednjih dveh delih igre in dobesedno strla vsak odpor Bazovk, ki so v dru-

gih dveh nizih nabrале le šest točk. Prišli smo tako do odločilnega seta, ki so ga morale Nabrežinke vsekakor osvojiti, da so tako ohranile upanje za obstanek v B ligi. Set se je pričel uravnoteženo, pri stanju 44 pa je Zarja krepko povedla in to celo 10:5. Ko je vse kazalo, da si Sokol ne bo več opomogel, so se predstavnice nabrežinske občine predramile in ob podpori glasnih navijačev dohitele nasprotnice ter osvojile set in tekmo. Igralke na obeh straneh mreže so dobro opravile svojo nalogo, posebej pa velja omeniti Coljevo, ki si je že v prvem setu poškodovala gleženj, a je kljub temu ostala do konca na igrišču in odigrala svojo najboljšo tekmo.

BREG - PRIMAVERA MARZOTTO 3:2 (11:15, 12:15, 15:6, 15:10, 15:8)

Vse je kazalo, da bo Breg tudi v povratni tekmi z Dopolavoro doživel poraz, saj je gostujoča ekipa vodila že z 2:0. Ekipa iz Valdagna se je izkazala za solidno moštvo z dobro obrambo in z zadovoljivim napadom. Brežanke se zlasti v začetku niso izkazale v napadu, ko pa je v tretjem setu Forausova začela zalagati tolkačice z dobrimi žogami, so dekleta iz Doline kmalu strla vsak odpor Marzotta. Premoč naših je tako trajala do konca; v tem delu igre lahko pohvalimo zlasti Klabjanovo ter že omenjeno Forausovo, ostale igralke pa smo videli igrati že bolje.

(Nadalj. na 8. strani)

RADIO TRST A

♦ **NEDELJA**, 14. marca, ob: 8.00 Koledar; 9.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Skladbe za lutnjo; 10.15 Poslušali boste; 10.45 Za dobro voljo; 11.15 Oddaja za najmlajše; 11.35 Ringaraja za naše malčke; 11.50 Vesele harmonike; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 M. Tonecki: »Peti za bridge«. Radijska drama. Prevedel F. Jeza; 16.15 Jamček: Suita za ork.; 16.35 Izbor popevk iz Festivala Sanremo 1971; 17.00 Parada orkestrrov; 17.30 Revija zborovskega petja; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Lahka glasba; 19.30 Filmska glasba; 20.00 Šport; 20.15 Poročila; 20.30 Naši kraji in ljudje v sloven umetnosti; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.40 Zabavna glasba.

♦ **PONEDELJEK**, 15. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole; 12.00 Kitarista Sábicas in Escudero. 12.10 »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce - Obletnica meseca. Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za šole; 18.50 Deželni skladatelj; 19.15 Polifonski zbor; 19.30 Nekaj jazza; 19.40 Postni govori (6) - J. Kuncič: »Pridi k nam Tvoje kraljestvo...«; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Glasbene razglednice; 21.00 Romani, ki so vplivali na zgodovino; 21.45 Slovenski solisti; 22.05 Zabavna glasba.

♦ **TOREK**, 16. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Na električne orgle igra Carnini; 12.10 Bednarik: »Pratika«; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; in mnenja; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Novele V. Bartola »Samo kratek račun«; 19.25 Zbor »Vesna« iz Sv. Križa; 19.45 Glasbeni best-sellerji; 20.00 Danes v deželni upravi; 20.35 Wagner »Somrak bogov«. V odmoru (21.45) Per tot: »Pogled za kulise«.

♦ **SREDA**, 17. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za šole; 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce - Ansambli na Radiu Trst - Slovarček sodobne znanosti - Jevnikar: »Slovenščina za Slovence«; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole; 18.50 Koncertisti naše dežele; 19.10 Higijena in zdravje; 19.20 Jazzovski ansambli; 19.40 »Berl, berl rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; V odmoru (21.30) Za vašo knjižno polico; 22.20 Zabavna glasba.

♦ **ČETRTEK**, 18. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Igra trobentač Hirt; 12.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Mersinu; 12.40 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Igra kvartet Ferrara; 17.20 Za mlade poslušavce. Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Umetniki in občinstvo; 19.10 Pisani balončki; 20.00 Šport; 19.30 Izbrali smo za vas; A. Arbuzov »Obljuba«; 22.25 Zabavna glasba.

♦ **PETEK**, 19. marca, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Godalni orkestri; 9.00 Sv. maša v Rojanu; 9.45 Glasba za harfo; 10.00 Praznična matineja; 10.45 Koncert orkestra Glasbene Matice v Trstu; 11.45 J. Peterlin: »Božja pot sredi breskovega cvetja«. Mladinska igra; 11.35 Od motiva do motiva; 12.10 P. Benigno: Vpliv zdravil na človeško telo (11); »Terapevtska uporaba nekajerihih snovi, ki jih vsebuje organizem«; 12.20 - 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 16.30 E. Cevc: Preproste stvari: »Zibelka«; 16.45 Zabavni orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji; 18.45 Instrumentalni ansambli; 19.10 C. Silvestri: Zgodovina tržaškega pomorstva (4); 19.25 Moški vokalni kvartet; 19.40 Postni govori (7) E. Škulj: »Zgodil se Tvoja volja...«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 20.45 Koncert operne glasbe; 21.45 Folklorni plesi; 22.05 Zabavna glasba.

♦ **SOBOTA**, 20. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Veseli motivi; 12.10 N. Kuret: Ljudska ve-

F.J. * 71 S M R T V POMLADI

»Zakaj bi te bilo sram?«

»Sam ne vem zakaj. Ampak vsakokrat, ko se spomnim tistega, me postane sram.«

»Kaj pa se je zgodilo?«

»Najbrž veš, da sem potem, ko sem prišel iz zapora, na skrivaj odšel v tujino, da bi si tam poiskal delo? Tu me namreč nihče ni hotel vzeti v službo, poleg tega pa je vladala pri nas brezposelnost, kot še zdaj.«

»Slišal sem, da si bil zunaj. Tudi sam si mi omenil.«

»No, torej. Bil sem v Franciji, a ilegalno, brez potnega lista. Francozi pa so bili tisti čas kar divji na ljudi brez potnega lista, saj se je potikalo po Franciji na tisoče beguncev iz Nemčije in tudi ljudi, ki so se hoteli preko Francije vtihotapiti v Španijo, da bi se bojevali v republikanskih tujskih brigadah. Francoski policiji so šli taki ljudje grozno na živce, bogve zakaj. Tudi jaz sem hotel v Španijo, kot prostovoljec. Vendar so me na naborni komisiji v Parizu zavrnilo zaradi močne srčne napake, za katero do tedaj niti sam nisem vedel. Tako sem si začel iskati delo, a ga nisem našel. Nisem imel potrebnih papirjev, niti obrtnega znanja, verjetno pa tudi ne dovolj spretnosti. Vedno sem bil v vsaki stvari precej neroden, kakor še zdaj, se je nasmehnil.

»No, stvar se je končala tako, da sem se končno znašel v Parizu brez vsega, brez papirjev, brez dela in brez denarja. Klátil sem se okrog ilegalno in se skrival pred vsako uniformo. Tedaj mi je prišlo na misel, da bi šel na sovjetsko veleposlaništvo prosit, da bi lahko odpoval v Rusijo. Saj veš, v Rusiji sem videl svoj ideal, objubljeno deželo socializma. Upal sem, da mi bodo tam dali delo. Bil sem pripravljen iti, kamor koli bi me poslali, tudi v Sibirijo, in še rad, saj sem toliko bral o deviški zemlji ob Bajkalskem jezeru ob Amurju in v Srednji Aziji. Rad bi bil oral novo zemljo in sejal žito ali bombaž. Naravnost srečen bi se bil čutil, če bi me bili sprejeli. A me niso.«

»Zakaj ne?«

»Ne vem. Najbrž zaradi nezaupanja.«

»Saj imaš vendar tako pošten obraz.«

»Zate, in za Anico seveda. A ne za druge.« Spet se je nekam bridko nasmehnil in se pogladil z dlanjo po obrazu, kot da bi hotel podzavestno ugotoviti, v čem je tako oblikovan, da ne vznbuja zaupanja.

»Torej se je slabo končalo?« je vprašal Tine, da bi pretrgal molk. Zdelo se je, da je Kos pozabil kaj je mislil povedati, ali da se je tako pozlobil v tisti neprijetni spomin da se ni spomnil, da se ni končal pripovedovanja.

»Na veleposlaništvu me je napotil vratar v veliko sobo, v kateri so sedeli trije ljudje. Vsak na drugem koncu sobe. In vsi trije so si bili močno podobni. Vsi trije so imeli judovske ali morda armenske obraze, kaj vem, z velikimi ukrivljenimi nosovi in debelimi ustnicami. Bili so majhni, črnolasi in temnopolti kot murri. Vsaj tako se jih spominjam. Zdeli so se mi čudno majhni v tisti veliki sobi in čudno tihi in pušči, za predstavnike najsrečnejše, najbolj revolucionarne države na svetu. Ko sem povedal, kaj bi rad so mi dejali, da je nemogoče. Ne sprejemajo delavcev za Sovjetsko zvezo. Nikakor. Jaz pa se nikakor nisem hotel odpovedati svojim lepim sanjam o življenju in kakem pionirskem kolhozu ob Bajkalskem jezeru ali pod Pamirjem, in sem silil vanje, naj mi vendar ustrežejo. Dobro, je dejal končno eden izmed njih, naj izpolnim formularje. Vzel je iz nekega predala kup formularjev v francoščini in ruščini ter mi jih pomolil. Izpolnjeval sem jih dobro uro. Bili so formularji za potovanje v Rusijo. Brezbrizno jih je vzel, površno preletel in jih spravil v predal. Kdaj naj pridem po odgovor? sem vprašal. Črez kakega pol leta, je dejal. Ali res ni mogoče prej? sem prosil. Saj ne morem toliko časa čakati v Parizu. Ne, prej ni mogoče, mi je odgovoril. Ti formularji morajo iti v Moskvo. Moral sem iti. Danes me je sram, če se spomnim, kako so me odpravili na veleposlaništvo države, ki sem jo imel tako rad in zaradi katere sem bil zaprt, da ne rečem drugega.«

(Dalje)

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

(Nadaljevanje s 7. strani)

DOPOLAVORO MARZOTTO - BOR 3:2 (12:15, 15:13, 12:15, 15:5, 15:9)

Borovke so v Valdagnu odigrale svojo letošnjo najslabšo tekmo, saj so izgubile proti za razred slabši ekipi, ki je tako osvojila prvi dve točki prvenstva, a je kljub temu obsojena na gotov izpad. Plave so le od časa do časa pokazale povprečno igro; drugače so bile zelo statične in so zagrešile več najosnovnejših in nerazumljivih napak ter tako dovoljevale domačinkam, da so zbirale točke ter osvajale sete

Tržačankam želimo, da bi čimprej pozabile na rovanja in vraže (12) 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio - oddaja za avtomobiliste; 16.10 Operetni odlomki; 16.30 »Pod svobodnim soncem«; Po romanu F. S. Finžgarja dramatičar F. Jeza. Enajsto nadaljevanje; 16.50 Znani pevci; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Nepozabne melodije; 19.10 Družinski obzornik; 19.30 Otroški pevski zbor iz Brežic; 20.00 Šport; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 StSare slovenske ljudske igre: Jakob Benedek »Slavomir in Jovana«; 22.30 Zabavna glasba.

to igro ter da bi prebolele trenutno krizo. Prof. Drasič mora mladim dekletom spet viliti zaupanje v lastne moči, ki je po odstopu Pernarčičeve precej splahnelo.

OSTALI IZIDI

KOŠARKA

Moška D liga - BOR - ZUCCHERI 41:47

ODBOJKA

Moška D liga - BREG - PAV 0:3

ketna

PLAČAM po 100 do 200 tisoč lir za kolekcijo ali posamezne kopije mladinskih zbirk:

TOPOLINO - Tre porcellini - Pape-rino - Audace - Supplementi (dodatki) k Topolino - La risata - Yumbo - letniki od 1930 do 1940.

Pisati na naslov: Fermo posta TS, passaporto n. 2269661/P.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20. 4. 1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphis, Trst